

Butlletí de SANITAT VEGETAL

Núm. 11/08 Novembre 2008

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Agricultura i Pesca

Direcció General d'Agricultura

Carrer dels Foners, 10
07006 Palma (Mallorca)

Tel. 971 17 61 00

<http://sanitatvegetal.caib.es>

OLIVERA

REPILÓ (*Spilocaea oleagina*)

Durant la tardor i la primavera esdevenen les condicions més adequades per a la propagació d'aquesta malaltia: temperatures de valors mitjans entre 10 i 20°C acompanyades d'humitats relatives superiors al 80%. La pluja, la rosada i les boires són factors favorables quan banyen les fulles durant més de 24 h, per això les zones ombrívols, baixes o mal ventilades són més sensibles a l'atac d'aquest fong.

Durant les èpoques adverses (ambient sec i calorós) el fong sobreviu sobre les fulles malaltes però no apareixen les espores ni els símptomes fins que es produeixen les primeres pluges o hi ha molta humitat.

Les fulles atacades cauen abans d'hora i es produeix una defoliació i el consegüent debilitament de l'arbre.

Les mesures culturals següents ajuden a prevenir infeccions:

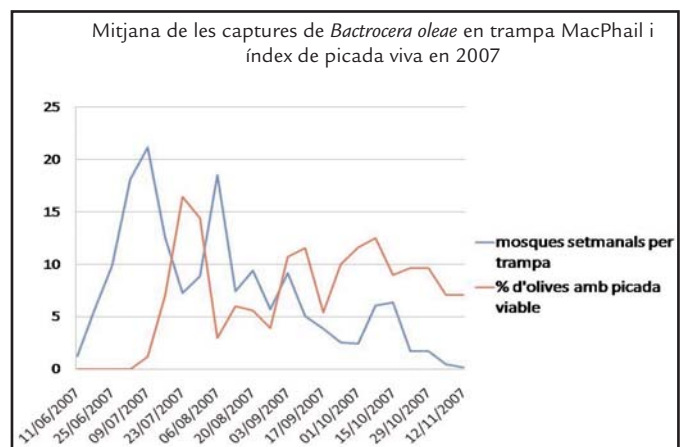
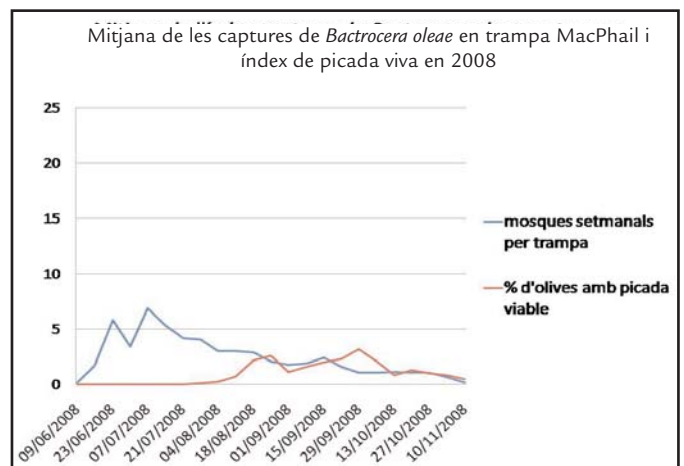
- Fertilitzar de manera equilibrada per evitar l'excés de nitrogen i la deficiència de potassi.
- Protegir les plantes en els primers estats vegetatius.
- Evitar els brancams excessivament densos i amb poca ventilació.

MOSCA (*Bactrocera oleae*)

Enguany els atacs de la mosca han estat menors del que és habitual, els percentatges de fruits picats s'han mantingut a nivells baixos durant la tardor i sembla que les pèrdues de la collita d'oliva no seran importants.

Durant aquest mes ja no es recomana tractar la plaga per la baixada de temperatures i per la proximitat de la collita. A les finques on se'n fa captura massiva, convé retirar les botelles i els mosquers.

Comparació entre nivells de captura i picada viva de 2007 i 2008

ORNAMENTALS

ORNAMENTALS: XIPRERS

Des de la primavera comencem a observar-se problemes d'assecaments als xiprers, que eventualment estan acompanyats d'excessives exsudacions resinoses. Amb molta freqüència els problemes deriven d'unes inadequades pràctiques agronòmiques o factors ambientals. Per això, abans de sospitar de problemes de malalties o plagues hem de descartar altres aspectes:

- Excés de rec i consegüent asfíxia i podridura d'arrels (accentuat en sòls argilosos), com sol ocórrer en jardins on els xiprers reben el rec de la gespa.
- Salinitat.
- Inadequada estructura física del sòl.

Una vegada descartades les causes abiòtiques, podem pensar si es pot tractar d'una afecció produïda per una plaga o malaltia. A continuació en destacam algunes de les més característiques:

FONGS

Seiridium cardinale

Una de les malalties més habituals es l'assecament per *Seiridium cardinale*: el símptoma més característic són els xancre (ferides obertes) a la fusta, amb exsudació de resina, més visibles a la primavera i a la tardor. Sota l'escorça dels xancre presenten necrosis a la fusta.

Les branques s'assequen i les fulles engroguixen i cauen. Els teixits afectats de l'arbre mostren també uns petits punts negres, que són les fructificacions del fong on es formen les espores.

Amb un o dos tractaments fungicides en primavera es redueix notablement el dany.

Pestalotiopsis funerea

Es presenta puntualment i afecta plantes joves dels vivers. Al principi de l'afecció s'observa un creixement lent, caiguda de fulles i poca ramificació. Les fulles es tornen grogues i la

tija queda pelada i amb aspecte cremat. Per combatre aquest problema, és important evitar els regs que mullen la part aèria.

Armillaria mellea

Afecta les arrels i la part baixa de l'arbre. Com a conseqüència de l'atac, el xiprer deixa de créixer, les fulles es queden cloròtiques i finalment s'asseca tota la planta.

Si es lleva un poc de terra i es deixa lliure el coll de la planta s'observa que l'escorça es desprèn fàcilment i a sota hi apareix un recobriment blanquinós. En un conjunt d'arbres susceptibles el símptoma s'estén molt ràpidament. Si l'afecció és de molts anys, fins i tot en xiprers morts i tallats, a la tardor la base del tronc presenta bolets, la fase reproductiva sexual del fong.

Botryosphaeriaceae

Aquests fongs necessiten la presència de ferides o fusta debilitada i deshidratada per infectar una planta. Una vegada la colonitza, afecta els teixits corticals i produeix un assecament distal de branques i fulles, que tornen de color palla, i a la fusta poden aparèixer xancre amb abundants exsudacions resinoses. Les condicions ambientals i la debilitat de la planta determinen que el fong es manifesti com a patògen actiu o simplement com a sapròfit.

INSECTES

Pugons i cotonet

Els pugons, normalment de l'espècie *Cinara cupresi*, també afecten els xiprers amb freqüència. Són uns pugons prou grossos i que poden arribar a formar colònies molt nombroses. El dany es caracteritza per un assecament de brots i branques i l'aparició de fumagina o mascara -que s'observa més clarament a l'estiu, quan ja és massa tard per aplicar tractaments. Es recomana estar alerta als atacs des de la primavera i, si és necessari, tractar amb aficides autoritzats.

Últimament també s'han observat danys causats per cotonet (*Planococcus citri*), que és una plaga molt polífaga que afecta plantes cultivades i ornamentals. Els danys i les mesures de control són els mateixos que els dels pugons.

Phloeosinus aubei

Aquests coleòpters de la família dels escoltíds fan galeries sota l'escorça, on col·loquen els ous. Les larves s'alimenten del cambium, el floema i el xilema i fan galeries perpendiculars a les anteriors. Quan completen el cicle, es transformen en adults i perforen l'escorça per sortir a l'exterior. Solen tenir preferència per les restes de poda o bé per arbres ja debilitats per altres raons (sequera, altres plagues o malalties, etc.). Afecten també *Juniperus* i *Thuja*. No solen necessitar tractaments; en casos d'atacs forts cal cercar la causa de la debilitat. Com per a tots els escoltíds, és molt important retirar les restes de poda, que són focus d'infecció.

Semanotus laurasi

El 2004 el nostre laboratori va detectar per primera vegada a les Illes Balears aquest cerambícid sobre un exemplar de xiprer molt afectat per *Seiridium cardinale*. Els adults surten durant abril i maig; després de la còpula les femelles fan la posta a la part alta de les branques, les larves s'alimenten mitjançant galeries descendents i en espiral, fins que, havent completat el cicle després de quasi dos anys, fan la pupació per convertir-se en adults. Encara desconeixem el comportament d'aquest insecte a les nostres illes, però tot fa suposar que no es convertirà en una plaga i no recomanem cap mesura de control.

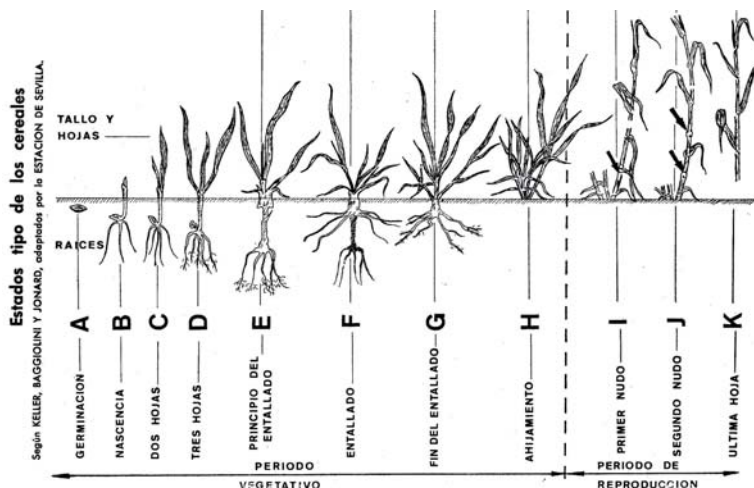

CEREALS

HERBICIDES I TRACTAMENTS DE POSTEMERGÈNCIA

Aquests herbicides s'han d'aplicar a partir de l'estat de les dues o tres fulles del cereal, per controlar les males herbes i mai després del guaixat, per evitar problemes de deriva.

- Per aplicar els herbicides amb bons resultats, el sòl ha d'estar en saó i la terra triga.
- Triau l'herbicida segons el grup de males herbes que voleu combatre.
- La dosi d'un herbicida depèn fonamentalment de l'espècie o varietat del cultiu i de l'estat en què es troba, però també de les espècies de males herbes i de l'estat de desenvolupament. Consultau les indicacions del fabricant.
- Seguiu les normes que s'indiquen en l'etiqueta, referents a la dosi/ha, al volum d'aigua que s'ha d'emprar, a les varietats de cereals sensibles i tolerants, a les herbes que controlen, als cultius autoritzats, a l'ús de mullant, etc. En cas de dubte, consultau els tècnics de Sanitat Vegetal.
- Si utilitzau productes hormonals, heu de tenir en compte l'Ordre ministerial de 8 d'octubre de 1973, relativa a la regularització de l'ús dels herbicides hormonals amb la finalitat d'evitar danys en altres cultius sensibles i veinats; entre d'altres, la vinya, els fruiters i les hortalisses. Es consideren herbicides hormonals els que contenen algun d'aquests principis actius: 2,4-D, MCPA, 2,4,5-T, fenoprop i MCPP. L'aplicació dels herbicides hormonals s'ha de fer amb una pressió de treball inferior als 4 kg/cm², amb un volum mínim de 200 l/ha. La temperatura ambiental ha de ser inferior a 25°C i la velocitat del vent, d' 1,5 m/s (ventolina)¹. No podeu utilitzar aquests herbicides a menys de 100 m de la parcel·la cultivada més pròxima.

¹ La direcció del vent es defineix per la del fum, però no pels penells o banderes.

Les substàncies actives recomanades són les següents:

Contra la cugula

Substància activa	Toxicitat/(impacte ambiental)	Cultius autoritzats	Dosi: l/ha; kg/ha	Moment d'aplicació	Observacions
Diclofop 24% + Fenoxaprop-p-etil 2% + mefenepir-etil 4%	Xn , A (Baix)	Blat i ordi	2-2,5	Cugula, des de les 2 fulles fins al guaixat. Cereal des de 2 fulles fins al final del guaixat	Controla el margall i altres gramínies.
Tralkoxidim 25%	Xn (Baix)	Blat i ordi	1,2-1,6	Cugula, des del guaixat fins als 2 nusos. Cereal, des de les 3 fulles a final del guaixat	És necessari afegir-hi mullant. Controla el margall i altres gramínies.
Diclofop 28% i 36 %	Xn (Baix)	Blat i ordi	1,25-2,5	Males herbes de 2 a 4 fulles. Cereals, des de les 3 fulles a l'inici del guaixat	Algunes varietats hi són sensibles. Controla la cugula. Afegiu oli.

Contra les herbes de fulla ampla i estreta

Substància activa	Toxicitat/(impacte ambiental)	Cultius autoritzats	Dosi: l/ha; kg/ha	Moment d'aplicació	Observacions
Bentazona 48% i 87%	Xn (Baix)	Blat, ordi i sègol	1-3,12	Des de les 3 fulles del cereal fins al final del guaixat	Algunes herbes hi són resistents. Herbicida de translocació.
Bromoxinil 24%	Xn/T (Mitjà)	Civada, ordi, sègol i blat	1-1,65	Des de les 3 fulles del cereal fins a l'inici del guaixat	Controla preferentment les compostes i liliàcies. Herbicida de contacte.
Bromoxinil + ioxinil + MCPP	Xn, B (Mitjà)	Blat, ordi i civada	1-3	Des de les 3 fulles del cereal fins a l'inici de l'encanyat	Controla el <i>Gallium</i> . Herbicida de contacte i hormonal
Dicamba 48%	Xi (Baix)	Blat, ordi i civada	0,3-0,5	Postemergència precoç. Des de les 2 fulles del cereal fins al final del guaixat	Algunes herbes hi són resistents.
Diflufenican 2,5% + MCPA 25%	Xn (Baix)	Blat i ordi	1-2	Des de les 3 fulles del cereal fins al final del guaixat	Controla algunes espècies perennes.
Florasulam 5%	N (Baix)	Blat i ordi	0,075-0,15	Des de les 3 fulles del cereal fins al final del guaixat	El cultiu següent ha de ser de cereal. Controla el <i>Gallium</i> .
Fluroxipir 20%	Xi (Baix)	Blat i ordi	0,75-1	Des de les 3 fulles del cereal fins al final del guaixat	Controla el <i>Gallium</i> . Activitat de translocació.
Isoproturon 50%	Xn (Alt)	Blat i ordi	3-4	Des de les 3 fulles del cereal fins al final del guaixat	Controla el margall i la cugula. No l'apliqueu a sòls arenosos.
Isoproturon 45% + diflufenican 4,2%	Xn (Alt)	Blat i ordi d'hivern	3	Des de les 3 fulles del cereal fins a l'inici del guaixat	Controla el margall i la cugula. Les calcides hi són resistents. No l'apliqueu en sòls arenosos.
MCPA i mesclades	Xn (Baix)	Blat, ordi i civada	1,5-3	Durant el guaixat del cereal	Algunes herbes hi són resistents: verònica, ortiga, etc.
Metribuzina 70%	Xn (Baix)	Blat i ordi de cicle llarg	0,1	Des de les 3 fulles del cereal fins a l'inici del guaixat	Controla alguna gramínia. No l'empreu en sòls molt arenosos.
Triasulfuron 20%	Xi (Mitjà)	Blat i ordi	0,05-0,075	Des de les 2 fulles del cereal fins al guaixat	Alguna herba hi és resistent (<i>Gallium</i>). Activitat per translocació.
Tribenuron 50% + tifen-sulfuron 25%	Xi (Baix)	Blat, ordi, civada i triticle	0,03-0,045	Males herbes, de 2-6 fulles. Cereal, des de les 3 fulles fins al guaixat	Algunes herbes hi són resistents. Afegiu-hi un mullant.
Tribenuron 75%	Xi (Baix)	Blat, ordi, civada i triticle	0,010-0,025	Des de les 3 fulles del cereal fins al final del guaixat	Activitat per translocació. Afegiu-hi un mullant.